

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

X.M. 05930.-

No. 165

OPREGT ONDERWYS
V A N D E
LETTER-KONST

B E K W A A M

Om alle Personen in kinten tyt wel en hoft-
menlyk te leeren Spellten en Leezen / Waer
't ook dat ze in hunte jeugh nog A of B ge-
leert hebben.

Ten dienste van alle gemæene Schoolen en
School-meesters beknoptelyk te samen gesteld
door B. HAKVOORD.

NIEUWEN DRUK

Van nienig overzten en merkelyk verbeterd.

TE RUREMONDE,

By G. Gruyters, gezworen drukker en Boek-
verkooper van het Hertogdom Gelberland.

Met goedkeuringe en Privilegie. 1791.

Wie de Letters, en het Boek-druk- ken eerst heeft uitgevonden.

Hadden onze Voorouders ons niet beschre-
ven;

Grof, bot, beestig en onbesneden waar ons leven:
Want zy de Letters en 't Spellen hebben gevon-
den,

Over menig honderd jaaren en lange stonden.

Mercurius Quintus, zo Diodorus zegt klaar,

Vond eerst de Letters in Egypten; dat is waar.

Cadmus droeg er zestien daerna in Griekenland,

Die hy-zelf uitvond door zyn fyn verstand.

Melicus ging daer toe nog vier ordonneeren;

Palamedes nog vier, als men Troaien ging des-
truceeren.

Aranagoras schreef 't eerste boek met de hand
pertinent:

Laurens Koster te Haarlem vond eerst de Prent,

Waar door ons duizend dingen zig openbaaren

Die certyds duister en verborgen waaren;

Principaal de zeven Konsten die men leert in de
Schoolen:

Die althans iet begeert te leeren, mag niet
doelen.

'T zy in Bybel, Wetten en andere Historien;

Hy word een geagt man tot eeuwiger memorien:

Rykdommen en heerlykheid is er mee te bejagen

Die deze Konsten zoekt, zal aan God wel be-
hagen.

OPREGT ONDERWYS

VAN DE NEDERDUITSCHÈ

SPEL-, LEES- EN SCHRYF-KONST,

Op de gemakkelykste wyze voorgesteld.

EERSTE AFDEELING,

Handelende van het A - B - C, en hoe
hetzelve gedeeld word.

Ons Nederduitsche A = B = C / hetwelk wij
voorzegenomen hebben kost en duibelyk te ver-
klaren / bestaat uit zes-en-thintig Letters / na-
melyk /

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
a,	bee,	cee,	dee,	ee,	ef,	gee,	haa,	i,	je,
k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
kaa,	el,	em,	en,	o,	pee,	ku,	er,	es,	tee,
u	u	r	h	3.					
ve,	we,	ex,	ey,	zeed.					

Met deze 26 Letters kan en moet alles ges-
chreven en nuytgebruikt worden / wat onder de
bevattinge van 't menschelyk verstand valt.

Daarom is 't van nabien / dat zig de seugte
vooz eerst wel naarstig oefene om alle de Letters

4 Opregt Onderwys

van 't A = B = C / zo wel groot als klein / te leeren kennen en onderscheiden ; hetwelk gemeenlyk op deze volgende wyze geschied.

Eerst doet men hun de Letterg in 't A = B = C van vozen noemen / haer na van agteren ; en als zy dit wat gewend zyn / dan vraagt men hun de Letterg door malkanderen / om alzo eene vaste en vaarhige kennis te hebben in 't noemen der Letteren ; zonder welke men niet behoorlyk Spellen of Boekstaven kan want

Men moet in 't A-B-C eerst wel geoefend wezen , Eer men in eenig boek iets kan verstaan of lezen.

Daar na gaat men over tot het Spellen. Wel te Spellen is de grond van wel te Lezen. Het Spellen kan men niet te veel leeren. De menschen worden dan eerst gewaar dat ze niet Spellen kunnen / wanneer ze schryben willen ; maar dan is 't te laat : zy moesten het eerst geleerd hebben. Wy raaden dies wegen dat men de Leerlingen zo lang laat Spellen tot dat ze als van zelf beginnen te Lezen. Of of ze uit het A = B = C = Boek zyn / en den Catechismus een / twee ja driemaal door geleerd hebben / dat doet nog weinig tot de zaak : het is anders onmogelyk eenen kind of iet anders naar behooren te schryben ; want het kan gebeuren / zo er maar eene letter te weinig of te veel in 't woord is / dat men hetzelfde kwalijk / ja geenszins Lezen of Boekstaven kan.

Onze Hebruitsche Letterg worden bekwaame-lyk onderscheyden in Hoofst-letters en Druklet-teren.

De Hoofst-letters zyn

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z.

De Druk-letters zyn

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S
T U V W X Y Z.

Maar bewyl men in onze Taale niet altyt
Aetherbuitfche Letters fchryft / en in veel haeken
Romynfche en Italiaanfche Letters gebzuikt
wozden / zo is't noobzakelyk dat de Leerlingen
bezelve ook kennen.

Romynfch A-B-C.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S
T U V W X Y Z.

Dezelfs Hoofd-letters zyn

A B C D E F G H I J K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z.

In den Druk wozden onder de Romynfche
ook deze Schuinfche Letters gebzuikt / Cursyf
of Italiaanfche genaamt.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S
T U V W X Y Z.

Dezelfs Hoofd-letters zyn

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z.

De kragt der Letters is de klank die zy / vol-
gens hunne kenaming / in't Spellten en Spreken
hoortzengen.

Daarom wozden de Letters by de Bezintwen
albus onderscheiden: 1. Keel-letters, 2. Tong-
letters, 3. Gehemelt-letters, 4. Tand-letters, en
ten 5. Lip-letters. Doch vermits dit onderscheid
in onze Taale van weenig gebzuik is / zo agten
wy onnoedig hetzelve nader aan te wyzen.

Wie de Letters van't A-B-C warden afgebeelt

in twee beelen / te weten in Klink-letters (Voca-
len) en in mede-klinkers (Consonanten.)

De Klink-letters zyn vijf in getal :

a / e / i / o / u.

Deze worden Klinkers genaamt / om dat ze be-
woorden / in't uitspreken hunnen klank geven :
want men kan niet een woord spellen / laat het
vry zo hoort wezen als het wil / of men moet ten
minsten een van deze Klink-letters daar toe ge-
bruiken / gelyk uit deze weinige woorden
klaarlyk is te zien :

angst , schinkt , nkt , ns , krk.

Maar worden de byvoeginge van een Klinker
worden de bovenstaande Letters tot verstaanbare
woorden gemaakt / als

angst , schenkt , inkt , ons , kurk.

De gemeste Klinkers konnen ook in twee
woorden op zig-zelfven een geluid maken ; gelyk
dat te zien is in

A-dam , E-va , I-ver , O-jevaar , U-ren.
en meer anderen.

Van deze vijf Klink-letters worden 13 Twee-
klanken en 2 Drie-klanken gemaakt / die men
in't Duitsch Diphthongen en Triphthongen noemt.
Zij worden gemaakt van twee en van drie onge-
ryke Klinkers , die een gemeent geluid voort-
brengen / en zyn deze :

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
ae	, ai	, aai	, au	, aau	, ei	, eu	, eeu	, ie	, oe
11.	12.	13.							
ooi	, ou	, ui							

De Drie-klanken zyn deze / ieu , oei ; van
welke luy in de Verklaringe van het A = B = C
meer zullen handelen.

De **Mede-klinkers** (Consonantèn) zyn deze :
 b , c , d , f , g , h , k , l , m , n , p , q , r , s , t ,
 v , w , x , y , z .

Zij worden **Mede-klinkers** genaamt / omdat
 ze van zig-zelven geen klank of geluid kunnen
 maken / maat ontfangen hun geluid van de **Klin-**
kers die voor of agter hun staan : hetwelk wy
 niet nodig agten uzeer aan-te-wyzen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de Letter-greepen (Syllaben.)

Gelyk de Redenen uit Woorden / zo worden
 de Woorden uit Letter-greepen / en de Let-
 ter-greepen wederom uit verschelde Letters te sa-
 men gestelt.

En Letter-greep is van de hevattinge van een /
 twee / drie / vier / vyf / zes en meer Letters /
 die te samen maar een geluid uitmaken.

En gelyk de Letters / met welke de Letter-
 greepen gespeld worden / min of meer zyn naar dat
 zulke de klank vereischt ; zo zyn ook de
 Letter-greepen in Woorden meer of min / volgens
 dat de zaken die door de Woorden beteekend wor-
 den / hetzelfde komen te worden : hetwelk hier
 deze navolgende woorden klaarfijk te zien is.

Woorden van eenen Letter-grep, volgens

d'orde van het A - B - C.

A.	Wal	B.	Brief
Amp	Wingst	Baalt	Boont
Arm	Wag	Bans-	Bier
Mare	Wig	Beb	Baud
Arg	War	Bloet	Warch

Opregt Onderwys

8			
Beelt	E.	Com	Arneg
Buin	En	Crann	Kelk
Blad	En	H.	Koek
Broot	El	Dals	Kleed
Blaas	Elst	Deer	Kalf
Buik	Eeng	Huis	Kerf
Bozt	Eerst	Ham	Konst
Baas	Eer	Heir	Koel
Bezg	Eel	Hof	Kraag
Bark	Ey	Hier	Kram
C.	Erf	Hek	Kuil
de C is geen	F.	Huur	Krank
duitsche	Floers	Maak	Kreit
Letter.	Keil	Hoofd	Kalk
D.	Kn	Helm	L.
Daab	Koos	Hut	Tak
Deeg	Kluis	Hand	Tigt
Dienst	Kruit	Hoer	Took
Dood	Kles	I.	Tap
Duim	Kraai	Haar	Tist
Droom	Keit	Kukt	Tof
Dweil	G.	Keugh	Tand
Darm	Gaan	Kak	Teer
Deel	Groot	Kong	Tand
Dier	Geest	Kagt	Tam
Dozz	Goed	Kok	Tief
Duit	Git	K	Taan
Droy	Graad	Kaal	Lust
Dwaal	Gal	Kist	M.
Dag	Gomb	Kok	Maag
Dient	Gek	Kint	Mist
Doof	Glad	Kaak	Merg
Druk	Gronk	Keel	Meid
Dre	Gat	Klter	Meir

Ment
 Muts
 Mier
 Mof
 Melk
 Moed
 Mast
 Mild
 Maagb
 N.
 Nagt
 Heef
 Aut
 Naakt
 Nigt
 Naam
 Ngt
 Nap
 Net
 Noob
 Noy
 Nier
 Neug
 Naab
 O
 Og
 Oub
 Ook
 Op
 Ooz
 Omt
 Of
 Oant
 Oa

Dag
 Dng
 Dost
 P
 Paal
 Plag
 Dng
 Poel
 Paarb
 Pant
 Pool
 Put
 Pond
 Prik
 Paug
 Plaets
 Post
 Pen

Q.
 De Q is
 geen Duit-
 sche Letter.

R.
 Raab
 Ruft
 Rein
 Rogm
 Ring
 Roer
 Ram
 Roet
 Reep
 Rita
 Rok

Riet
 Rook
 Ras
 Romp
 S.
 Schaal
 Stal
 Scheer
 Spil
 Staal
 Schoum
 Stut
 Schip
 Stok
 Stof
 Sng
 Steen
 Schaap
 Steur
 Schijst
 Spit
 Stoel
 Schraag
 Stab
 Slag
 Stom
 Stuur
 Slot
 T.
 Taal
 Tgt
 Cray
 Cwist
 Cozen

Culp
 Con
 Cant
 Cwee
 Croost
 Chee
 Crauw
 Cap
 Coortz
 Craag
 V.
 Vaan
 Voeg
 Pleesch
 Vich
 Val
 Voszu
 Vrouw
 Vogt
 Vlaag
 Vak
 Vaer
 Vlag
 Vrom
 Vry
 Vuur
 W.
 Waag
 Wint
 Wozm
 Wand
 Wulfsch
 Wont
 Wyf

Walf	ook geene	Ziel	Zucht
Waarb	Letter van	Zoom	Zee
West	onze Taal.	Zwaak	Zog
Woeft	Z.	Zaak	Zuig
X.	Zaag	Zout	Zant
De X is	Zeeft	Zerp	Zuur

Woorden van twee Letter-greepen, ook op orde van het A - B - C.

A.	Bezem	Beuker
Banken	Begten	Dingen
Buik	Banmen	Distel
Arbeid	Buurman	Dwingen
Azja	Bloedig	Doop-boek
Amhaagt	Bzaaben	Douber
Alker	Bzuiten	Driehoek
Ambacht	Bzuilt	E.
Algod	Beuker	Eenzagt
Arger	Baanen	Erben
Almaes	Banken	Erten
Agter	Bliksem	Ellen
Aphaen	D	Eiken
Abel	Dankbaar	Ezel
Appel	Dwaalen	Eeren
B.	Denken	Eenzig
Boben	Dreigen	Enner
Blazen	Dienaar	Erf-goed
Bebis	Dyben	Efter
Binnen	Dagter	Ersten
Batef	Dinken	Etel
Bzeder	Duisken	Einde
Bzinge	Duisen	F.
Balsam	Draaien	Fafel
Bloemen	Dagen	Fafneel

Flauser	Hutte	Karre
Fatsoen	Hamer	Knippen
Flesten	Heide	Kloppen
Fontein	Honden	Kogel
Fistel	Hulle	Kunstig
Flessen	Haastig	Kerffen
Fluiten	Hoogheit	Kanne
Feutjen	Hemel	Kiste
G.	Huide	Keersen
Galle	Handen	Klaarheid
Gunstig	Hozen	Kaatsen
Glazen	Haspel	L.
Geiten	Heilig	Labben
Gezaad	Huisman	Level
Giesg	Hazen	Lighaam
Graven	Hadst	Lijnen
Ganzen	I.	Loslijk
Goedheit	Lagen	Lust-hof
Geluk	Loden	Laken
Geleiden	Lusuzant	Leliket
Garen	Maarlyk	Leelikt
Genzins	Leugbig	Ligten
Gieter	Lokken	Loogheit
Grouter	Hammer	Loouen
Gezaad	Halvers	Tente
Sanghaer	Hanken	Leersen
Genaait	Honger	Loopen
Ginnen	K.	Lof-bigt
Goebel	Komen	Lijnwaad
H.	Kassen	M.
Halken	Kelver	Maben
Hogman	Kiezen	Munten
Hemden	Kaghel	Meenen
Honger	Kenke	Miffchin

Mobbet
 Meulen
 Mostaart
 Maaien
 Meening
 Milbe
 Molen
 Muuren
 Mantel
 Misbaat
 Mannen
 Mounik
 Muggen
 Magker
 N.
 Nagel
 Nergens
 Niemant
 Nonne
 Neigen
 Navel
 Neuze
 Nydig
 Nagtang
 Noemen
 Naaster
 Nezig
 Nigte
 Nuten
 Nauwlyk
 Niezen
 O.
 Ojfer
 Onkuisch

Opregt Onderwys

Oordeel
 Ontfangt
 Oubheit
 Omtrent
 Onlangg
 Ougel
 Ogen
 Oben
 Ooze

P.

Paben
 Pluizen
 Pilaar
 Penne
 Potten
 Puyfbaar
 Parten
 Peper
 Poozten
 Pzonk-keelb
 Pzaten
 Plaaster
 Papier
 Penning
 Pompe
 Pynbank
 Pletten

Q.

Dewyl de Q
 geene Duitfche
 Letter is, zo
 Spellen wy de-
 ze Woorden,
 met Kw.

Kwalyk
 Kwakkel
 Kwetzen
 Kwagnen
 Kwaaabheit
 Kwellen
 Kwispel

R.

Raden
 Regel
 Rykdom
 Roepen
 Ringge
 Ramen
 Reiger
 Roemen
 Ribben
 Rozen
 Reben
 Rogkam
 Rooster
 Roeren
 Rade
 Riegtbaab
 Rymen
 Roobbaab

S.

Schatten
 Slikken
 Spelen
 Sterren
 Schulden
 Slagter
 Schape

Stammen
Soepen
Schynben
Schzage
Snappen
Schzoeben
Smalboek
Schenker
Sussen
Spigel
Simpel
Schuur=boek
Scheer=mes
Schermen
Steen=lyl
Stypen

T.

Cathar
Cuischer
Crappen
Cweebak
Cozen
Cermyn
Chutig
Croosten
Cuigen
Canben
Cuin=scheer
Caarte
Cray=beut
Canne
Crouwe
Crek=mes
Cafel

V.

Vallen
Vegter
Vierkant
Vystig
Volbaan
Vlagen
Vastzug
Verbond
Voeben
Visch=markt
Vaartuig
Venster
Veerman
Voerman
Voering
Vligen
Vuist=slag
Vuur=slag

W.

Waliker
Wagn=huys
Wzoeten
Weibe
Wasier
Werten
Wint=hout
Wolke
Wzake
Wiegen
Water
Werbel
Welbaab
Waarheit

Woubor
Wynruit
Wambuis
Weelbe
Wandel
Weerom

Y

Yber
Yzen
Ylien
Yber
Ylant

Z.

Zabel
Zee=groen
Zeeland
Zingen
Zoet=hout
Zuygen
Zuiber
Zalig
Zorge
Zelben
Zinryk
Zwemmen
Zuipen
Zand=gront
Zenben
Zilber
Zolen
Zuigen
Zuiflig
Zalve
Zoetjes

Nu volgt een ander A-B-C, van Woorden
met drie Letter-greepen

A.	Blanketten	Erfgenaam
Waldessen	Barmhertig	Eigenaar
Wangenaam	Beminnen	F.
Wreiden	Bewaaren	Fatsoenlyk
Wleenlyk	Boerinnen	Friemelen
Wkerwerk	Buur-vyfter	Firmament
Wnemen	Buineeren	Flikkeren
Wthoozhen	D.	Flauwhertig
Wberegt	Dagelyk	G.
Wmoede	Denkberken	Gestabig
Wankleed	Diergelyk	Gozynen
Wkerfeg	Dooziken	Graat-waber
Wnterszins	Duifternis	Glimpende
Wshouwen	Draag-voemen	Gunfteling
Wanroepen	Dwaaf-sterre	Gedergte
Wuket-staf	Derbe-half	Gierigheit
Wgterhuis	Derp	Gozgefen
B.	Dierfchaarheit	Gedenken
Bzabbelen	Donderen	Gifternen
Beklagen	Doozvingen	Gemeenlyk
Bitterlyk	E.	Goebaarbig
Boom-alle	Eelman	Genezen
Blymaedig	Eerbaarheit	Guligelen
Bzuibegom	Eendagtig	Geneunlyk
Bullehalk	Eyeren	Goze-lyk
Bakeren	Elleboog	Gezefshap
Bebzieglyk	Eergterlyk	Getrouwlyk
Bikkelen	Ergeren	Gheiepen
Boter-melk	Eenzaamheit	Gehouwen
Bulberen	Etenbig	Gilden-huis
Bzuuwery	Eubelyk	Geluklyk

H.

Hagelen
Herbergen
Heldinnen
Hospitaal
Hinderen
Hagedoorn
Hartelyk
Hoogmoedig
Hersenen

Handboomen
Hemelryk
Hoobaardig
Hertelyk
Hauheien
Hout-pennig
Hand-piste
Hoenderen
Hakmessen

I.

Haar-markten
Haar-schizten
Hougeling
Hobensom
Hutbel-jaar
Ingetwand
Inhouden
Inweelie
Inwenbig
Inkt-koker

K.

Kandelaar
Kinderen
Kerrie-meik

Klikbozen
Kleberen
Kloekien-beeg
Kloofscheneu
Kalanber
Kloekmoedig
Koozn-bloemen
Kalkhoenen
Kinder-spel

L.

Lanteerne
Lembenen
Linde-boom
Lustieren
Lammeren
Ligtelyk
Lantwer-boom
Lekkerlyk
Lusthoven
Letter-hout

Labeeren
Liedjens-baek

M.

Magerheit
Mibbelaar
Moozbenaar
Minnel ik
Meesteren
Moffelen
Minterling
Mengelen
Mibbelschap
Makelaar
Metzelaar

Meulen-steen
Mast-boomen

N.

Nagelen
Nydigheit
Nestelen
Noodwenbig
Nagtegaal
Negenig
Nieuwheit
Noobbuztig
Nugteren
Namelijk
Nedrigheit
Nimmermeer
Nobigen
Neusgaten
Nagt-loyer
Neberland

O.

Ongezond
Ozlogen
Onkunsheit
Ozbeelen
Ontfangen
Overgaan
Ontkenmen
Ozskuffen
Ontbinben
Oefenen
Oustraf-haar
Ouberboom
Ontkleeten
Oatmoedig

Ontknopen
Olijf-boom

P.

Panne-koek
Predikant
Pot-bakker
Ploenderen
Perkament
Ploeg-ijzer
Penne-mes
Ploeteren
Pruigen

Pools-hoogte

Pols-ader

Paarden-markt

Kw.

Kwalsalver

Kwee-appel

Kwik-zilver

Kwaadaardig

Kwalykheid

Uitheemsche

Woorden Spelt
men met eene

Q.

Quabzuppel

Quaiteit

Questieus

Quantiteit

Quakkel-net

R.

Riegen-doog

Riegel-regt

Rykdommen

Goghelaar

Gegeeren

Gaas-kamer

Gegtuwaardig

Gammelen

Gukelyk

Guitern

Ging-mantel

Gaasfeltje

Keinigheit

Komynen

Kust-bedde

S.

Salpeter

Sleutelen

Snateren

Spinnewiel

Stamelaar

Struikrover

Schizikelyk

Schaap-herder

Standvastig

Schelmagtig

Spits-hoeder

Steenrotse

Schouderblad

Snuffelen

Snuif-taak

Schaduw

Smukkeltoek

T.

Taestenmen

Teekenen

Timmer-werf

Talenaar

Troostelyk

Tuimelen

Tweeberlei

Tabaks-ruy

Tegenspoet

Tighel-steen

Troozigheit

Trouwloosheit

Tuysfelen

Trozzmenten

Traanen-dal

Troosteloos

Turf-schipper

Troeboegen

V en U.

Vastigheit

Verhergen

Vierenbeel

Voozschisten

Vzoemeljk

Vuurwerken

Valschelyk

Verklaren

Vnandschay

Vondeling

Vzindeijk

Vzembeling

Vertrousten

Verwery

Uitverkogt

Uiterlyk

Uitroepen

Uurwerken

W. Wazstelen	Zorgbultbig
Wanbelen	Zuur-beesem
Wabubue	Zwaarmoebig
Wiffelen	Zantlooper
Wanberijck	Zinnheelt
Wyn-ranken	Zenb-zieven
Wzaaghterig	Zonneschijn
Waarachtig	Zuiverheyt
Wilbe-man	Zwabeistok
Wuestyne	Zagtmoebig
Wyn-kelber	Zibberen
Wegeren	Zingenbe
Wankelbaar	Zanbaaren
Wenbelen	Zuizehol
Winter-tyt	Zittende

W. Wazstelen
Wanbelen
Wabubue
Wiffelen
Wanberijck
Wyn-ranken
Wzaaghterig
Waarachtig
Wilbe-man
Wuestyne
Wyn-kelber
Wegeren
Wankelbaar
Wenbelen
Winter-tyt

Wellekain
Water-siep
Wiffel-bzief
Y.
Uzerwerk
Ubelheyt
Ubertig
Uwozen
Uz-zeecken
Uffel-stroost
Z.
Zagemeel
Zegenen
Zieken-troost

Zorgbultbig
Zuur-beesem
Zwaarmoebig
Zantlooper
Zinnheelt
Zenb-zieven
Zonneschijn
Zuiverheyt
Zwabeistok
Zagtmoebig
Zibberen
Zingenbe
Zanbaaren
Zuizehol
Zittende

Wy kunnen niet anders denken , of de Woorden die hier van ons dus afzonderlyk worden voorgesteld , zyn zeer bekwaam om de Jeugd in het Leezen vast te maaken ; en daarom zullen wy nog een goed getal van dierge-lyke Woorden meer op gaan zoeken , om die ook op de voorgaende wyze van 't A-B-C de Leerlingen voor-te-stellen.

Woorden van vier Letter-greepen.

A.

Arm-bezoger
Aigenoegzaam
Agerklappen
Aimantigheid
Agt-en-tagtig
Aardkeedinge
Amaubelen

Aangenaamer
Aahlsifelen
Aaminuelijk

B.

Barmhertigheid
Benaarstigen
Bijmoebigheid
Bogaarbigheid

25

Bevalligheit
 Bliksem-stralen
 Betaamelijk
 Binnen-keuken
 Bevoorzberen
 Ballingschappen
 Bezehigen
 Bankrotten
 Bezregeeljk

D

Dankbaarheben
 Diergelijke
 Doorzdingenbe
 Dwiuglanbne
 Drieuuldigheid
 Duzinnigheid
 Duisternisse
 Distel-blacment
 Duabelzinnig

E

Edelmoedig
 Ergisteren
 Eenzagtigheid
 Evenredig
 Erfgenaamen
 Eenvoudigheid
 Etter-huilen
 Ergernissen
 Elendigheit
 Ekster-angen
 Eerstelingen
 Ezeilinnen

F

Fabelagtig

Fontein-maaker
 Fatsoneeren
 Flaauwhertigheid
 February

G

Gestadigheid
 Genadiglijk
 Godzaligheid
 Gulhartigheid
 Getrouwelijk
 Grootmoedigheid
 Gebzekelijjk
 Genegenheit
 Guighelary
 Grutte-mosen
 Gehemelte
 Glinsterende
 Guitergen

H

Hardnekkigheid
 Hinderlaagen
 Heimelijke
 Harp-slaager
 Hagel-huilen
 Herberg-hutse
 Hoobaardigheid
 Heerschappjen
 Hutwelijken
 Hoogzadenheid

I

Jaager-meester
 Ingezouten
 Inwilligen

Tongelingen
 Haar-rekening
 Inleidinge
 Jerufalem
 K.

Kelanber-zaad
 Keizerinne
 Kleinmoedigheid
 Kloekmoedigheid
 Kinderagtig
 Kostelijkheden
 Krijgsbehoefsteng
 Ketel-trommen
 Kintre-pakjes
 Koper-flager
 L.

Langmoedigheid
 Lepel-bladen
 Ligtbaarigheid
 Loterje
 Lanterfanten
 Leen-goederen
 Loshaasbigheid
 Luize-zalve
 Lebekanten
 Rashartigheid
 M.

Manierijkheden
 Mebergien
 Misbbadigheid
 Morielijkheden
 Maube-makers
 Mannelijkheden
 Mebe-lzaders

Mis-keederen
 Mossel-schulpen
 Murmureeren
 Mebegezel
 Mebedogen
 N.

Maalbe-liaker
 Meberigheid
 Moetzakelijch
 Meerlingloosheid
 Mafinckenrijch
 Meberbaalen
 Natuur-kunde
 Mebelagtig
 O.

Oogen-zalve
 Oeberbaanen
 Offeranden
 Oeberzoeken
 Ootmoedigheid
 Oeberdenken
 Oeberpinten
 Oeverspeester
 Ontwiffelliaar
 Ongefhonden
 Ongehoozsant
 Oeberzaagen
 Oogtuiflinge
 Oufmaakelijch
 Overtreeden
 Ontwaenbinge
 Ougenade
 Ougemeene
 Opperhoofden

P.

Pompe-maalier
 Pikel-haring
 Pynigende
 Pzebikanten
 Peperkozen
 Pinxter-bloemen.
 Plegtigheden.

Kw en Q.

Kwaabaarbigheit
 Kwinkeleeren
 Kwakerje
 Quatertemper
 Quintiliaan
 Qualiteiten
 Quatizeeren

R.

Rampzaligheit
 Regtbaarbigheit
 Rommelingen
 Ruitersachtig
 Rentmeesterschap
 Raabgebinte
 Rebelijshheit
 Rimpelachtig
 Rooze-bloemen
 Rebeneeren

S.

Samaritaan
 Schildbergen
 Stanbaastigheit
 Schemer-abont
 Stronkelende
 Schynheilichheit

Schelmachtiglyk
 Schabeloosheit
 Stijshoosbtigheit
 Spotternye

T.

Tafel-broden
 Tel-konstenaar
 Tyd-verbzuer
 Toekomende
 Treur-lieberen
 Twintigste
 Toestemminge
 Tollenaaren

V en U.

Vaber-liefbe
 Verhandigen
 Vyanblyken
 Verlekkeren
 Valkomelijck
 Vugtbaarheden
 Vagabonden
 Vermetenheit
 Vrymoedigheit
 Verschrikkelijck
 Verzekering
 Vinbelijckheit
 Witmergelen
 Wifenspiegel
 Witwaslinge

W.

Wanbellinge
 Weberspammig
 Wenbeltrappen
 Wanberkaarljck

Weemoedigheid.

Wzaakgierigheid

Wilbernisse

Woeherachtig

Wispeltuurig.

Y.

Ybelheten

Ylhoosheid

Genoeg van deze soort. *Zwaarmoedigheid.*

Z.

Zagtmoedigheid

Zegeningen

Zonnebrjzer

Zuivering

Zaligmaaker

Zetellessen

Zonbaareffe

Dog begeert de Leezer dat men hier nog eenige Woorden van vyf Letter-greepen zal byvoegen, dewyl wy dog reeds aan 't werk zyn; dat kan ons niet scheelen. Maar dezelve te stellen op order van 't A-B-C, zoo als men de voorgaande gesteld heeft, zeker dat zoude te veel moeite geven; alzoo wy reeds der Woorden zat zyn, en ons hoofd al begint te draeien. Wy zullenze dan, om dat'er dog weinig zyn, maar door malkanderen voorstellen, zoo als het valt.

Woorden van vyf Letter-greepen

Agterhoubinge

Gots-lasteringe

Weberwaardigheid

Begrassenisse

Egyptenaaren

Dubbelsinnigheid

Overrompelen

Ongestadigheid

Ongemaklijkheden

Machiabellist

Offe-penningen

Ongeregeltheid

Onbercekenen

Verontschuldigen

Pulverizeeren

Weberroepelijck

Rechtvaardigmaaking

Verongelijken

Onstabiligheden

Canonizeeren

Gevangenisse

Menigdulsigheid

B 3.

Ongetrouwelijck
 Eenuigduerende
 Goebertierendheit
 Onberanberlijck
 Wispelcuurighheit
 Onberbaamighheit
 Admiraaliteit
 Betsamelijckheit

Eerwaardighheben
 Echtverbindenis
 Nonzaakelijckheit
 Vermenigvuldig
 Webergheboozte
 Zaligmaakende
 Veranberingen
 Aanmoebiginge

DERDE AFDELING.

Waar in verscheide Konsten en Ambagten,
 Vogels, Viscnen en meer andere dingen
 genoemd worden.

*Naamen van verscheide Konstenars
 en Ambagts-lieden.*

Letter-zetters
 Boek-bzulkiers
 Boek-blieders
 Boek-verkoopers
 Schilders
 Beeld-hantwerers
 Diamant-snybers
 Goud-smeeden
 Goud-flagers
 Zilver-smeeden
 Apothekiers
 Balskiers
 Boutwers
 Mandre-maakers
 Steen-snyers

Glas-blaazers
 Schyn-werkers
 Cinnier-lieden
 Munt-meesters
 Zeil-maakers
 Degt-meesters
 Schynbers
 Hoveniers
 Schoen-maakers
 Zeev-ziebers
 Zabel-maakers
 Schippers
 Tel-bekkers
 Winkeliers
 Cinnre-gieters

Perbergiers	Plaat-flyberg
Schoen-lappers	Kopet-fagers
Weebers	Zyde-werker
Metselaars	Papier-maakers
Voede-maakers	Knoop-maakers
Tand-meeters	Dorm-braamers
Toob-gieters	Malenaars
Messe-maakers	Kouze-beibers
Gros-fueden	Taken-maakers
Naalde-maakers	Koozn-meeters
Ketelaars	Speelbe-maakers
Kleer-maakers	Botte-baakers
Geel-gieters	Tak-maakers
Diffchers	Kuipers
Gemeer-maakers	Schaaren-flypers
Bulle-maakers	Compe-braamers
Slagters	Paruyk-maakers
Nabe-maakers	En meer andere

Naamen van verscheide Vogelen.

Arens	Kwaakkel	Treenwerf
Struisvogel	Zwaluwe	Canaryvogel
Phenix	Lyster	Paradysvogel
Habik	Duyf	Hotgang
Koekkoek	Meent	Walf
Kraag	Kalkoen	Bonte-kraal
Eikster	Magtegaat	Sney
Uyl	Vink	Goudvink
Spegt	Mog of	Krolikstaath
Paauw	Muffche	Endvogel
Haan	Pelikaan	Kiebiet
Bin	Papegaai	Patrys
Gans	Distel-vink	Kamp-haan

Kraan
Diebaar
Zwaan
Raaf

Keiger
Krop-bogel
Knoz-haan
Winter-koning

Knot-haaren
Quiker
Bloed-bink
Geel-bink.

Naamen van verscheide Viervoetige Dieren.

Olifant	Buffel	Wolff	Bever
Kameel	Stier	Bok	Otter
Paard	Os	Geit	Dog
Genhoorn	Koet	Steenbok	Paas
Ezel	Kalf	Derken	Konyn
Hart	Leekst	Lam	Nerwezel
Stee	Cyger	Schaap	Egel
Vinbe	Tuipaart	Hont	Nzerbetken
Elant	Beer	Kat	Wap
Meerkat	Kat	Crocabil	Wilkvoez
Muis	Mol	Padde	Wengst

Naamen van veelerhande Visschen

Walvisch	Salm	Spiring
Zee-kalf	Snoek	Doorn
Zee-hont	Elst	Kog
Zee-haan	Bot	Garneel
Stokvisch	Schol	Mal
Haring	Karpes	Kraal
Bruin-bisch	Brafem	Eling
Kreeft	Baars	Grumbel
Stuer	Carbot	Post
Kabeljaun	Congen	Maffelen
Schelvisch	Zeele	Oester

Verscheide soorten van Geld.

Kroonen	Daalberg	Halve-schelling
Gout-leeuw	Halve-ryks-	Stooters
Rosenobel	daalberg	Dubbeltjes
Angelotten	Goutgulden	Stuiberg
Duraaten	Gulden	Groaten
Pistoletten	Ryks-ozden	Ozjes
Ducatoon	Schellingen	Duiten
Driegulden	Zeste-halven	Penningen
Ryksdaalberg	Reaalen	Mynen

Veelerhande Boomen en Aard-vrugten.

Kersen	Brieken	Appelen
Peeren	Pruimen	Roeten
Kastanjen	Kabys	Wikkoozen
Dygen	Wijn	Took
Mispelen	Beete	Cuin-boomen
Persiken	Tatum	Kaapen
Druiven	Kerbel	Wortelen
Moerbezien	Peterrelie	Kaalen
Kwee-appelen	Wartbezien	Kromkammer

Den Timmerman werkt in

Eiken	Poppel-hout	Dyge-boomen
Beuken	Appel-boomen	Mispel-boomen
Berken	Peere-boomen	Blier-boomen
Eschen	Pruim-boomen	Palm-boomen
Elsen	Kersen-boomen	Roete-boomen
Wolgen	Klater-boomen	Hazelaar
Upen	Wuil-boomen	en meer andere

Het werk van den Huisman bestaat in

Zaaien	Houten	Strooien
Maaien	Bouwen	Warken
Dorchen	Eggen	Figgen
Wannen	Schuppen	Daaren
Booren	Spaden	Loopen
Beesten	Hooven	Draaven

De Naamen der zeven Vry-kousten

Grammatica / Dialectica / Rhethorica / Musi-
ca / Arithmetica / Geometrica / Astronomia.

De zeven Dagen van de Weeke

Zondag / Maanbag / Dinsdag / Woensdag /
Donnerdag / Vrydag / Zaterdag.

De zeven Planēeten.

Saturnus / Jupiter / Mars / Sol / Venus /
Mercurius / Luna.

De zeven Metaalen

Goud / Zilver / koper / IJzer / Tin / Lood /
Wit-zilver.

De vier Getyden des Jaars.

Lente / Zomer / Herst / Winter.

Naamen der vier Evangelisten:

Mattheus / Marcus / Lucas / Joannes.

De vier Winden der Wereld

Ost / West / Zuid / Noord.

De vier deelen der Wereld.

Europa / Asia / Africa / America.

De twaalf Maanden des Jaars.

Januarius / Februaris / Maart / April /
 May / Junius / Julius / Augustus / Septem-
 ber / October / November / December.

De twaalf teekenen van den Zodiak.

Bies / Cancer / Gemini / Capric / Leo /
 Virgo / Libra / Scorpius / Sagittarius / Capri-
 cornus / Aquarius / Pisces.

VIERDE AFDEELING

Behelsende verscheide zoo gemeene als onge-
 meene Mans en Vrouwe Naamen, die in
 de Spel-, Lees-en Schryf-konst van een zeer
 groot en nuttig gebruik zyn.

Adam / Abrahams / Abzaan / Ambrosius /
 Aristoteles / Mercurius / Aurelius / Affue-
 rus / Achilles / Artaxerxes / Absolytus / Anta-
 ninus / Ammon / Amos / Athanasius / Myson-
 tus / Agrippa / Abigaël / Abizaantje / Magtje /
 Waltje / Agniet / Annetje / Aliba.

Bartholomeus / Balthasar / Beneditus / Bar-
 nabus / Bonaventura / Bartelbus / Benjamin

Baring / Barent / Baruch / Bazharbus / Boe-
 tius / Berengarius / Baal / Barteld / Boas /
 Barta / Bertraub.

Catolus / Cicero / Claubianus / Chrysostomus /
 Cyprianus / Coznelius / Cleophas / Christianus /
 Cam / Caspar / Cephas / Conrardus / Chispia-
 nianus / Celestinus / Catharina / Cecilia Clara /
 Cleopatra / Christina / Coznelia / Cunegunda /
 Charlotte.

Daniel / David / Dieberik / Diogeneus / De-
 mosthenes / Dionius / Daring / Doffetianus /
 Demetrius / Dymus / Damianus / Dzusius /
 Dominicus / Dzeffe / Deiboza / Daila / Doda-
 thea / Diana / Duzilla / Delia / Digna.

Emmanuel / Engelbert / Ernestus / Eloy /
 Eberardus / Eusebius / Enoch / Elias / Ezechiel /
 Emondus / Erasmus / Ephzaim / Eleazar /
 Eleutherius / Eszaz / Esau / Ezechias / Erard /
 Eric / Eneas / Euanter / Epictetus / Elizabeth /
 Eva / Esther / Eleonoza / Emerentiana / Eu-
 phemia / Eugenia / Ernestien.

Fabianus / Franciscus / Frebezicus / Ferdi-
 nandus / Felic / Fortunatus / Flozus / Firmi-
 nus / Faustinus / Francina / Floza / Frebezita /
 Fabiana.

Gabriel / Gerardus / Gygbertus / Gregorius /
 Godesfridus / Gommarius / Gustabus / Gebeon /
 Gottath / Gillis / Georgius / Gertrudis / Ge-
 beliva / Gubula / Genoveva / Grietjen.

Benzenus / Beliabozus / Bectoz / Hercules /
 Hieronymus / Hugo / Hilberant / Hilarius /
 Pubertus / Hermanus / Holophernus / Horatius /
 Hilberant / Helena / Hedwigis / Herodes.

Iesus / Ioannes / Iacobus / Ioseph / Iu-
 das / Isaac / Ieremias / Iob / Israel / Ias-
 son / Ilibozus / Isocrates / Iustinus / Iulius /
 Ionas / Isaias / Iosue / Iephtha / Iunius /
 Ioachim / Iustus / Iubal / Iaphet / Iehu /
 Ieroboam / Ietro / Ioaab / Iael / Ionathas /
 Iosaphat / Ismael / Ivo / Iacomina / Iudich /
 Isabella / Ignatius / Iba.

Karel / Kilianus / Konrard / Keturah / Kerf-
 pyn / Kollerte / Klaas / Kaspar / Kerst / Kerse-
 je / Klaar.

Leopoldus / Lambertus / Lucas / Laurentius /
 Leonardus / Lubovicus / Libinus / Lactantius /
 Leuvinus / Laïan / Lamerch / Loth / Leo /
 Lydia / Lencadia / Lutgarbis

Matthens / Marcus / Maximilian / Mar-
 tius / Melchior / Mauriter / Melchisekerch /
 Moyses / Marbocheus Mathusalem / Mala-
 rchias / Michael / Malchus / Mitribates /
 Marcellus / Matthias / Maternus / Maroen /
 Moab / Moberus / Meharus / Margareta /
 Maria / Martha / Magdalena.

Nicolaus / Nicodemus / Nicasmus / Nabeth /
 Nathan / Nero / Nestoz / Nathanael / Na-
 buchodonosoz / Narcissus / Noach / Necephorus /
 Nehemius / Nabab / Nimrot / Nicanoz / Noz-
 bertus / Neptunus.

Octavianus / Olimpias / Oezimis / Olibier /
 Oeziphorus / Otto / Ozeues / Ozam / Ouzas /
 Oulphus / Otgerus / Octavia / Oda / Odilia.

Petrus / Paulus / Philippus / Pascasius /
 Paulinus / Polycarpus / Perpetuus / Pitatus /
 Pithagoras / Petolomcus / Plutarchus / Pharaa /
 Puciphar / Philemon / Philologus / Philon /
 Procopius / Protocaretus / Petronella / Phara-
 Huis / Philippina.

Quintinus / Quintilianus / Quirinus.

Raphaël / Reinier / Robertus / Rubolphus /
 Rambout / Rutger / Richard / Ruden / Ruth /
 Rachus / Remigius / Rombertus / Remacius /
 Rachel / Regina / Rebeta / Rosalia / Ruos /
 Rankhe.

Salomon / Samson / Samuel / Senacherib /
 Saul / Sozipater / Zacharias / Seleucus / Si-
 chem / Seberhias / Sebastianus / Silvius /
 Steben / Serbaas / Sigismont / Seberus /
 Seberm / Stanislaus / Sixtus / Simon / Sit-
 vester / Sulpitius / Sara / Sifanus / Sophia /
 Silenus.

Tacitus / Tertullianus / Tiberius / Crasa-
 nus / Carquinius / Theophilactus / Theophra-
 sus / Cobias / Cantalus / Ciziphon / Theobor-
 tus / Citus / Theobasius / Theoborus / Citus-
 rius / Thomas / Timotheus / Truda / There-
 sia / Thamar / Tryntje / Tryntje.

Valentyn / Vincentius / Valerius / Virgilius /
 Despasianus / Victor / Vitus / Veronica / Vitalis /
 Urias / Ursinus / Ursinus / Urbanus / Ursula.

Warnerus / Wyanthus / Walraven / Wilhelmus /
 Wenteflaus / Willebozbus / Wiro / Wilhelmina /
 Walburgis /

Xantus / Xenophon / Xenocratus / Faberius /
 Ferrus / Fantipa.

Amenus / Azebant / Uge / Uste.
 Zeebeus / Zachheus / Zozaster.

V Y F D E A F D E E L I N G.

Waar in gehandeld word van de Schryf-konst
 in 't gemeen, misgaders hoe men eene pen
 wel zal snyden, houden en voeren.

In dien men blug / rietlĳk en naer de konst wilt
 ſchryven / iſt booz eerst van naobes dat men
 heeft bekwaame mĳbelen die daar toe konnen
 dienen; naamelyk goet wit pavier dat wel ge-
 lymbt iſt / goeden ſwarten inkt / haben al eene
 goede pen; want die geene pen naar zyn hand
 heeft zal zelven naar zynen wilt konnen ſchryven.

Om eene goede ſchryf-pen te maaken.

Eene Pen kan bekwaamelyk gemaakt en tot
 ſchryven bereid worden met vier ſtreden; te-
 weten albus: Men zet de ſcherpte van 't penne-
 mes op den buik der ſchagt / en ſucht het kortſte
 ſtade ſchuins af; het welk de eerſte ſtede iſt.
 Daar na doet men een klein ſtukje in den ringe

van de schagt / om een gley of spleet te maaken ;
 dan moet men de eene zyde der penne zoobaarig
 afneemen / dat men naderhand niet meer of in-
 mers zeer weinig / daer aan behoeft te sughen :
 dit is de tweede sneede. Op gelijke wyze handelt
 men ook met de andere zyde der penne : dat is de
 derde sneede. Nu blyft nog overig de nit sughing
 van den stulck / die men tot op de helft van haare
 dikte zal afneemen / tweemaal of ten minsten an-
 derhalf maal zoo lang als de dikte der penne is : dit
 is van de vierde sneede.

De lengte van den hest gelijk ook van de gley-
 pe / moet naar den aart der schagt gemaakt wor-
 den : is de schagt hard / zoo moet de hest en spleet
 lang wezen / anders is de pen te styf en onbe-
 kwaaam : maar inbien ze zagt en week is / dan
 moet de gley korter zyn / of de pen zal niet veugen.

Dit gebaen zynde moet men de pen korten ;
 dat is / men moet de beide heentjens / op den na-
 gel van den stulcker duim / schuing afsnyden ;
 want den duim is daer toe het gereebste middel ;
 zettende de scherpte van het penne-mes op den
 rugge van den hest der penne / en snyden zoo van
 boven neberwaarts / niet stormy af / maar een
 weinig schuing naar den punt der penne toe om
 de t'samen-snyding der letteren / daer zeer veel
 aan gelegen is / des te snyder te kunnen maaken.
 De hest moet lizech of smal gelaaten worden /
 na dat men graf of sijn wilt schryven.

Hoe men een pen wel zal houden en voeren.

De penne nu bus gesneeden zynde / moet men
 die aanvatten en houden met dzy vingeren ;
 nameelyk met den duim den voo'sten en den mit-

de kleinste vinger; sluitende deze drie vingeren drie-
hoekig tegze om de pen / in hier voegen dat de
voorzte vinger met den duim bynaa gelijk staat /
en de middelste een weinig langer.

De vingeren moet men in 't schryben recht uit-
strecken / en sluiten ze niet al te vast om de pen ;
welke pen men houden moet dienensz ben nageet
van den middelsten vinger / maar niet daar op of
over. Wybers moet men in 't schryben bynaa recht
op zittten / en leggen het papier daar men op
schryft recht voor zig / zonder het lighaam schuing
te draaien of niet de borst tegens de tafel te leu-
nen / vermits dit zeer ongezonder is. Ondersteunt
dan het lighaam alleenlijk met den linker arm ;
legt dien op de tafel / om den rechter (die den
schryf-arm is / en welken men dicht aan 't lyf moet
houden / zoo dat hy de tafel niet veel roert) daar
voor te verfigten : want hoe loffer en beter ge-
schyben / hoe minner den schryf-arm de tafel
raakt. Welke dingen / bevoyl ze een groot geheel-
te van de schryf-konst uitmaaken / met allen ernst
moet in acht genomen ~~en~~ betragt worden.

Van de Schryf-konst in 't gemeen.

Ontrent de Schryf-konst in 't gemeen / heeft
men aan-te-merken / dat de lighaamen der
letteren gelyk / rietlijk en eben groot moeten zyn /
de heentzeng der zelve ander en haben eben dik /
eben schuing / en eben verre van malkanderen /
gelyk ook de letterg eben hoog ; dat is / ander
en haben gelyk / en zoo net gereguleert vasten
zyn als of zy nebens eene linie gezet waren.

Maar boven al moet men dit in acht nemen ;

namelyk / dat men / om blug te schryben / de letter met een helber syn trekje aan malkanderen binde / en berhalven de pen in't schryben grengzings oplichte / vooz dat geheel het woord / hoe lang het ook zy / geschreven is : ten waer men vooz de omgehaalbe d of iet anders daer in belet solet / alsdan moet men de pen zoo netjens daer weer aan weten te voegen / dat men niet kan zien dat ze opgeligt is.

Doctans gaat dit zoo verre niet dat men ook de woorden aan malkanderen bind / want dat zou te onduidelijk vooz den lezer zyn. Cusschen ieder woord behoorbe dan zooveel wit te blyben dat 'er een o of ten hoogsten eene m kan staan.

Wangaanbe de regels / hoe verre die van malkanderen moeten staan / daer aan heeft men zig te schikken naar den aart van't schryft dat men hegeert te schryben ; want naar dat de letters groot / klein / of met veel trekken doozbligten zyn / daer naar moeten ook de regels dicht of verre gezet worden ; hog met de bepaalinge / dat ze alle eben verre van malkanderen staan.

Maakt ook twee regels vooz en agter gelijk / en eben lang ; vermits dit mede tot ritsab van het geschryft kan biennen.

It is wyselijc en in de beste scholen ook gezukelijc / dat men de jeugd eene groote en vette letter laat schryben ; bekipt men daer in de mismaaktheben best kan zien / en veel beter van groot tot klein / als van klein tot groot kan overgaan.

van de Schryf-konst in't byzonder.

Wat de schryf-konst in't byzonder aangaat / het is zeker dat die beter met de hand als met den mond kan geleerd worden ; en daarom

zullen wy maar met weinige woorden zeggen het gene wy nozbeelen dat hier meest te passe komt.

Onder veel en verscheide Handen is 'er geen van zoo groot gebruik als de *Italiaansche*; want dat is een Hand die tierlyk staat / die wel bloeit en die in alle landen gemaklyk kan gelezen worden. Meest alle de *Italiaansche* letters nemen hunne gebaante van een ovaal of ey-rond: derhalven moet men de o die ovaal-gewyze getolken worden / wel leeren maaken.

De c, waar uit de a, o en meer andere letters worden gemaakt / begint men van boven met een klein net klabbetje; trekkende voorts haar lighaam van boven na beneden / als of men eene o wiltte schryben. De m en n zyn twee letters die groot circaab aan de schyften geben / inbien ze wel gemaakt zyn; 't is deswegens noodig dat men haare heentjens glad / schuins / eben blik / eben lang / en boven met ronde hoekjes / gellyk verre van malkeer zette.

De b d h k en l zyn letters daer van de leden boven uit speelen: deze maakt men de een om trent als de ander / namelyk eben blik / eben lang / en daer het byzonder op aan komt / eben schuins / niet heel mager / en voorsz boven niet spits / maar met ronde hoekjes: sommigge maaken deze leden open / andere toe; het welk wy al eens sichten te zyn / zoo ze maar wel gemaakt worden.

De s en f zyn gehoofde en gesteerde letters: men moet die niet heel / maar een weinig gebogen / onder en boven bynaa eben verre tyn de regel laten schieten; en voorszryken de f met een fyn streepje / zoobanig van hoogte dat het met het bovenste van de lighaamen der wessens staande

letteren gelijk is; maar boozal niet hooger.

Als'er twee ff, twee rz, of se naast malkantbre-
ren komen / boozstreept men die beide met eene
streep; bog niet ter han het boozz geschreven is/
om de uylgting der penne te myden.

Een i maakt men de helft langer als een i;
koben de u behoest men geen teeken te zetten / om
dat ze zonder teeken wel kan gekend worden.

Dit agten wy hier van genoeg te zyn / bewyl't
bog onmoogelyk is de Schryf-konst aan iemand
booz woorden te leeren.

Z E S D E A F D E E L I N G .

Waar in gehandeld word van de Teekens der
onderscheidinge en bestiptheden der Reden-
nen, die in't lezen en schryven moeten onder-
houden worden.

LWat ons nu ook iets zeggen wogens het on-
berhong van de Teekens der onderscheidingen
en Sijpjes die in onze Nederlandsche bryk en
schyften gebrykt worden: want zoo men net en
met verstand wil lezen / moet men uit aamer-
kinge van de Teekens der onderscheidingen nood-
zaakelyk weten waar men in't leezen moet op-
houden of rusten / om den zin bes te beter te ver-
staan; of anders is al ons leezen duister en ver-
waer. Men moet dan eerst wel vast kunnen lee-
zen / eer men de kragt dezer Teekens kan begry-
pen: maar in't schryven moet men die bodzma-
nelijk weten te maaken en te verstaan: want
indien men eenen bryf of set anders schryft / zon-
der de Teekens der onderscheidingen haer behoort-
lyk in-te-bruegen / kan niemant van onze me-
nyng volcomen zeker zyn.

De Teekens der onderscheidinge zyn deze.

1. (,) Comma, Streepje of Schied-teeken.
2. (;) Punct Comma, of half Lid-teeken.
3. (:) Duo Puncta, of Lid-teeken.
4. (.) Punct, of Sluit-teeken.
5. (?) Interrogatie, of Vraag-teeken...
6. (!) Admiratio, of Verwonderings-teeken.
7. ( ) Parenthesis, Tusschen-instelling-teeken.
8. (-) Copulatie, of Samenkinging.
9. (=) Divisio, of Afzeker-teeken.
10. (') Apostrophus, of teeken van weghating.

1. Van 't Streepje of scheid-teeken.(,)

Dit Teeken wordt bij de Grieken Comma, en bij de Latynen Virgula genaamd: zyne gedaante is in den Griekshen en Latynsche taal aldus (,) maar in de Dong- en Aetherbuitse schriften is 't een recht schuing streepje / als hier (/). Met dit teeken worden onderscheiden alle woorden / naamen / spreekken / en volkomene zinnen. En overal waar dit teeken staat / moet men in 't leezen een klein tussing rusten / en den abentmaat herhaalen; als by voorbeeld: Den H. Job had veel kinderen, veel rykdommen, veel ossen, veel koeien, veel schaapen en veel kalveren.

2. Van de Punct-comma of Semi-colon, in 't Duitsch. half Lid-teeken genaamd. (;)

Dit half Lid-teeken wordt gezet agter 't eerste theede en beris deel van sene reke / die te samen eenen volkomen zin uitmaaken; by voorbeeld: De kalk en steen is gekogt, de metzelaars, en handlangers zyn aangenomen, de timmerlieden zyn geklart; en alzoo is 't alles

38 Opregt onderwys
besteld dat tot den opbouw van 't huis vereischt
word. Ook stelt men dit teeken gemeenlijk als 'er
het woortteken want, dewyl, derhalven, of bier-
gelijke agter volgt; want die woortzen dienen tot
naader ketsing en rebengedinge van 't gene te
hooren is gezegt. En alwaat men dit half Lid-
teeken gebuikt of geschreeven vind / moet men
rusten / en den adem de helst langer herhaalen
als by de Comma.

3. Van de dubbele Stip, of het Lid-teeken. (:)

DE dubbele Stip / of Lid-teeken / woort ge-
stelt agter een lid of vast gedeelte van eenre
rebe / dat op zig zelsz eenen zin heeft / en kan
woortzen verstaan; bog haer men egter nog iets
kan byvoegen / dat mede dient tot verklaring van
't woortgaante / om alzoo den volkomen zin te be-
sluiten; by woortschreef: Eene goede gelegenheid
moet men niet laten voorbygaan: want wy
weeten niet of die ons weder zal ontmoeten.

4. Van den Punct, of Sluit-teeken. (.)

Dat Sluit-teeken woort gestelt agter eenre re-
be die ten einde is / en dat 'er niets meer hoeft
op te volgen / om eenre rebe te maaken; als by
woortschreef: God liet de Kinders van Israël droog
voets gaan door de roode zee; maar Pharao met
zyn volk verdronken alle daar in.

5. Van 't Vraag-teeken. (?)

Dat Teeken moet men altyd stellen agter een
vraagende rebe; dat is als men schryvende
iets vraagt; by woortschreef: Wie is derf man die
lust heeft te leven? die dagen lief heeft om het
goede te zien? Psalm 34 / v. 13.

6. Van het Teeken der verwonderinge
of verbaasdheid. (!)

Dat Teeken moet altyd wozben gestelt als
men in't schryben eene rebe vooz heeft van
verwonderinge / verbaasdheit of verschrikkinge /
of als men eenig beklagt doet ; gelijk hy vooz-
heeft : O ongelukkige ! Ach was'er nog hulp
voor u ! maar eylaas ! het is nu te vergekomen.

7. Van 't Tusschen-instellings-teeken. ( )

Dat Tusschen-instellings-teeken wozb ge-
schuikt baar men iet tusschen eene rebe wilt
invoegen ; dat (om zoo te spzeeken) als van ter
zyden ingewozpen wozb / om de zaak bes te klaar-
der te doen verstaan / (hetwelk men / zonder den
zin te krenken / baar ook kan nitlaaten) en wozb
gestelt met twee halve maantjes ; waer van het
eerste halve maantje gezet wozb in 't begin van
hetgene men tusschen instelt / en het ander in 't
einde of agter aan ; en wozb geteekend albus ( ) ;
hy voozheeft : De Schepter (dat is de koningly-
ke regeering) zal van Juda (dat is de Stamme
Juda) niet wyken , nog de Wetgeever , (dat
is het Moofsche Sanhebin) van tusschen zyne
voeten , tot dat de Silo (dat is Christus de
Wzebe wozt) komt. Gen. 49 / v. 1.

8. Samen-knoopings-teeken. (-)

Dat teeken wozb geschuikt / als men twee of
samen gestelte wozben aan malstaanderen
wilt binben ; hetwelk geschied op deze wyze :
School-meester , inkt-koker , schryf-pen , grof-
smid en meer andere. Dog veel Schryvers zyn
van gevoelen dat dit juist niet volstrekt noodzaak

hetzelve is / om dat die woorden zonder dit teeken
wel kunnen gelezen worden.

9. Van het teeken der Verdeelinge. (=)

Dit teeken hebbit eene verbeelting der woorden die uit meer dan eenen lettergreep bestaan : en dat teeken moet men gebruiken als men op het einde des regels in 't schryven een woord van malkanderen moet heelen ; vermits de regel te kort valt om geheel het woord haer te zetten. Scheidende van het woord in heelen / stelt men aldan naa het laatste geschreven deel het teeken = of -.

Kort Taal-berigt ,hetwelk wy hier tot een
toegift zullen byvoegen.

Om nu ook nog een woord of twee van bezaaik en spraak zelve te melken / zou wiet / dat het eene groote volmaaktheit en rieraad van eene taal is / dat haare woorden wel geschikt en onderscheiden worden : want of schoon het spreke-woord zegt :

Gevoelt met hen die't hoeft om wetenschappen
breeken ;

Maar voegt uw' spraak en taal naar dat de lieden spreken.

En wederom :

De spraak die valt en ryst , de spraak die komt
en gaat ,

En haugt aan het gebruik , in wiens geweld zy staat.

Wy meenen eyter aan 't gemeen gebruik zou kragtig niet verhoonden te zyn / of wy moeten met rebe en bescheit in dit geval allez te hoorschijn

hingen hat tot meerder gemak en tiernaaf bievou kan. De overeenstemming der geleerde is de regte gewoonte in het syyzeeken. En in dezen regel hebben wy de volgende woorden onderscheidelyk aangemerkt.

Dy, dyn en du zyn berouwerde Duitsche woorden / welke / ombat ze een hard en onaangenaam geluid hebben / nu niet meer worden gebruikt dan alleen in toorn en gekyf; zeggende: du bengel! du booswigt! du verraader! dyn schelmstukken! dat dy de beul slaa! enz.

Doe (cum) is een bywoord / en heet als: Doe Augustus Roomsche Keizer was is Christus geboren. Maar om onderscheid te hebben tusschen het werkwoord doen, (facere) ik doe, ik maak, zoo gebruiken wy liever het woord toen; zeggende: Toen Augustus Roomsche Keizer was, is Christus geboren.

Doch, (sed) en toch, (sodes) geuev niet hetzelfde te sienneu. Doch geest rebeneu in't verhaal van een verhaal / en is zoo veel als maar. 'T woord zoo wel gezeid, doch het gaat niet vast. Toch is een smeekwoord: Doe het toch. of wel een bevestiging: Ja toch, 't is toch zoo als ik zeg.

Die en de zyn twee woorden van onderscheit gebruik en betrekking. Maar zoo wauveer en in wat gelegenheit men de of die moet zetten / baar is woord van veel schryvers grovelijk gebwaalt; want zy schryuen zomtyds: die Koning, die Heeren, die legers, enz. schoon zy in 't voorra gaante niet eens gewag hebben gemaakt / noch van Koning, noch van Heeren, noch van legers. Verhalven behooren ze dan te schryuen: de Koning, de Heeren, de legers, enz. Het woord die moet alleentijk van gestreeven worden /

namelyk als 'er dewelke of dezelve of zoodanige in bezelfs plaats kan worden gezet / behouvens eenen goeden zin.

Hem en zig hebben een merkelyk onderscheit / hoe wel haar in 't spzeeken weinig op woꝝd gelet. Hy heeft zig bekeerd moet men zeggen / en niet Hy heeft hem bekeerd ; want zig te kekeeren is zig-zelven kekeeren ; maar hem te kekeeren is een ander.

Het verschiel tusschen hem en hen moet ook in acht genomen worden. Hem woꝝd van een' man in 't eenvoud gebruykt / hen in 't meervoud.

Hen en hun hebben een onderscheiden gebruyk. Hen is een substantivum , en geeft het meervoud der mannelijke personen te kennen : hy zeide tot hen ; dat is hen-lieden. Maar hun is een adjectivum , en dat moet gebruykt worden als men van hunne goederen, daaden of heblykheden spzeekt: het zyn hunne huizen , werken , bekwaamheden , enz.

Konnen (noscere) en kunnen , (posse) ik ken , en ik kan , zyn van zeer groot onderscheit / gelijk wy alle wecten ; doch worden in Holland van 't gemeene volk onbebagtelijk booz wakkenderen gebruykt.

Leggen (ponere) en liggen , (jacere) zyn naar 't gebouwen van sommige ook van verscheiden beteeckenisse en gebruyk. Zoo zegt men : iets van zyn plaatze leggen ; en anders / op zyn bedde liggen , verlaagen liggen , enz.

Niet , (non) niets. (nihil) Niet loochent bebaat van zene zaak ; als / het is niet waar , of ik heb niets ontfangen. Niets ontkent be zaak zelfs / geheel en al : Ik heb niets ontfangen.

Noyt en nooyt spzeeken van hen vortgaanen

tyb / immermeer en nimmermeer van den toe-
komenden: maar dit onderscheid is niet noodzaak-
lyk / en gaat ook niet vast.

Rede of reden beteekent zomtyds een verhaal,
(oratio) zomtyds een bewys : (ratio) Hy heeft
klaare en kragtige reden ; zomtyds te waarheid
of wys-begeerte : De man tragt naar de reden
te leeven.

Tegen (obviam) hebuit eene ontmoeting: Hy
komt my tegen. Tegens (contra) beteekent
blybtschap: Hy is tegens my. Jegens (erga)
blykt blybtschap uit: Hy is jegens my wel gezind

Tot en te kan men ook den meesten tyd onder-
scheidelyk gezuiken. Tot gezuikt men om te
beweeging naa eene plaats af-te-keelen: Hy
reist van stad tot stad. Te , om eene rust uit-te-
blyken: Hy woont te Amsterdam.

U en uw' zyn van verscheiden gezuik en be-
teekenisse: hetwelk noodzaaklyk in de Spelling
moet waargenomen worden; want U, ziet op de
personen daer aan gy schryft: Ik zeg u. Maar
uw', heeft zyn oogzigt op hunne goederen en daer-
en: Uw' handen uw' koopmanschap. Niet is
hetzelve onderscheid dat tusschen hen en hun is
aangevezen.

Naar beteekent afschutwelyk; naar beteekent
ook volgens: (secundum) naar myn goedduncken.

Naa beteekent tot / naa by: (ad en ook prope)
en naa beteekent ook agter: (post) naa 't eeten.

Zulke en dergelyke aanmerkingen zyn 'er
meer / die wy misshien in volgende Drukken wat
naader hebben / en liever uitgeeven zullen.
Dag eer wy hier van scheiden / wist men de nauw-
keurige Lezers nog aan'vyzen / dat 'er veel
moeten zyn die wel eene klank en uitspraak heb-

hen / maar nogtans van verscheide hteekenisse
 zyn ; dat deze dierhalven door de spelling alleen
 van malkanderen moeten onderscheiden worden.
 By hoortheest : Hair / Coma ; Daar / Illa ; Heir /
 Exercitus ; Heer / Dominus ; Meer / Lacus ; Meer /
 Plus ; Hier / Aper ; Beer / Verres ; Enb / Anas ;
 En of ende / Et ; Einde / Finis ; Vier / Quatuor ;
 Vuur / Ignis ; Hert / Cor ; Hart / Cervus ; Hart /
 Durum ; en zulkse opmerkingen zyn 'er veel / zon-
 der nogtans dat de Poeten daar aan gebonden
 zyn / als het anders in den rytm te pas komt.

ZEVENDE AFDEELING,

Daar in verscheide Latynsche en Fransche Bas-
 taard-woorden worden verklaard op orde
 van het A-B-C.

A.

A Bandonneeren , Verlaaten / laaten Daaren.
 Accent , Woorden=klank / klank=teeken.
 Adjunct , Bygevoegt / medegezel / aangeheest.
 Affectie , Verstogt / aanboening / genegenheit
 Ageeren , Doen / bezorgen / handelen.
 Allegeeren , Byzegen / aantrekken / voorthalen.
 Animeeren , Waarmeedigen / moed=geven.
 Apart , Byzonder / afzonderlijk / verbeed.
 Argument , Bewys / heylig=rede / stryde=rede.
 Assureeren , Verbedigen / bevestigen / verzekeren.
 Attent , Waarsagtig / aamerkenheit / oplettend.
 Autoriteit , Gezag / aanzienlykheit.
 Avancement , Bezbering / bezorbering.
 Abrevieeren , Verkorten / intrekken.
 Accepteeren , Aanneemen / aanvaarden.
 Admirabel , Wonderbaar / wirtreken.

- Affronteeren**, **Verongelijken** / **Verkozen**.
Agreabel, **Behaagelijc** / **aangenaam**.
Alliantie, **Verbond** / **bond-genootschap**.
Ampel, **Wyd** / **ruim** / **ruim**.
Annex, **Aangehegt** / **bygeboegt**.
Apologie, **Verantwoording** / **vertoer-schijft**.
Arresteeren, **Besluiten** / **beslaan** / **vast-stellen**.
Assignatie, **Aanwijzing** / **overtuiging** / **betuig**.
Attestatie, **Getuig-schijft** / **getuigenis**.
Autentiek, **Geloofswaardig** / **eigen-geloofswaardig**.
Ayantagie, **Voortdeel** / **de beste kans**.
Abominabel, **Gruwelijc** / **verfoelijc**.
Acces, **Coegang** / **aangaug**.
Admitteeren, **Toestaan** / **inwilligen**.
Alteratie, **Verandering** / **ontsteltheit**.
Antecessieur, **Voorzanger** / **voorzaat**.
Apostil, **Bescheid** / **kantteekening** / **afvaardiging**.
Assisteeren, **Bystaan** / **raad-geeven** / **versterken**.
Attrapeeren, **Betrappen** / **antertjaaden**.
Abondant, **Overbloedig** / **veel**.
Accommodeeren, **Doegen** / **toepassen** / **gerieben**.
Adresseeren, **Schikken** / **bestellen** / **verhoegen**.
Apparent, **Dag-schijnlijc** / **schijnbaarlijc**.
Absent, **Afweezende** / **afwezig**.
Accordeeren, **Verzaagen** / **ooreenkomen**.
Advenant, **Ooreenkomstig** / **by-gevolg**.
Apart, **Afgezonderd** / **Afgeheeld**.
Absoluit, **Onbepaald** / **volstrekt**.
Accuraat, **Naauwkeurig** / **wel-geschied**.
Advys, **Goedvinken** / **berigt** / **waarschouwing**.

B.

- Bagagie**, **Reistuig** / **gepakt**.
Besaamd, **Vermaard** / **berugt**.
Bibliotheek, **Boekkamer** / **boek-schat** / **boekzaal**.
Blameeren, **Naam-schenden** / **er-rooven**.

Braveeren, Trotseeren / wijs-zieken.
 Bouffon, Poetzemaaker / speel-gek.
 Balanceeren, Weegen / vergelijken.
 Beneficeeren, Welboen / verbeteren.
 Blasphemeeren, Tasteren / kwaadlijk spreken.
 Brutaal, Onbeschoft / heestagtig.

C.

Cabinet, Tuivel-kamer / geheim-schat.
 Censureeren, Bestrafen / boozhaalen.
 Circumstantie, Omstandigheid / omzwier.
 Collatie, Abont-onthijt / kozt onthaal.
 Credentiaalen, Geloofs-zieven / eer-zieven.
 Custos, Koster / opzienber / hoeder / wachter.
 Calangieren, Verklaaren / becligen / beklabben.
 Civiel, Burgerlijk / heusch / liekesh.
 Certificeeren, Zeker-maaken / verzeekeren.
 Collegie, Verzameling / byeenkomst.
 Crediteeren, Gelooven / vertrouwen / lozgen.
 Calculatie, Rekening / overslag / overleg.
 Collega, Amptgezel / amptgenoot.
 Carelleeren, Lieshozen / streelen / onthaalen.
 Compassie, Medelijden / beernis.
 Cartel, Mitbaaging / mitbaag-zief.

D.

Dateeren, Dag stellen / dag teekenen.
 Decisie, Beslegten / nitspraak / bonnis.
 Different, Verschillig / onberscheit.
 Dubieus, Twyffelagtig / onzeker.
 Declareeren, Verklaaren / party-kiezen.
 Digniteit, Waardigheid / aanzien / staat.
 Domestieken, Huisgenooten / huishbedienens.
 Dedicatie, Toewyding / toe-eigening / opzagt.
 Direct, Regel-recht / recht-streeks / recht toe.
 Defect, Gebrekelijk / onvolmaakt.
 Derectie, Bestiering / heit / rigting.

Defendeeren, Verweeren / verbebigen.
 Discours, Redevoering / rebeneeren / pzaaten.
 Defensyf en Offensyf, Beschuttenbe / beschabigen.
 Discreet, Bescheiben / verstantbigijck.
 Definitie, Bepaaling / uitscheelbing / afschietzing.

E.

Eclipsis, Verduistering / zon-duister / gebzek.
 Editie, Uitgeebing / bzuik.
 Effect, Gewoogt / volhzenging / uitswerking.
 Egaal, Gelijckmatig / even-gelijck.
 Element, Hoofdstof / beginzel.
 Embarqueeren, Inscheepen / inlaaden.
 Equipage, Uitrusting / intreebing.
 Eschapeeren, Ontsnappen / ontkomen.
 Evangelium, Blijbe boodschay.
 Examineeren, Onderzoeken / onderbzaagen.
 Eloquent, Welspreekend / taalbaarbig.
 Emploieeren, Besterben / aanleggen.
 Equivocatie, Woorz-spelling.
 Essentieel, Weezenbigijck / zaakelijck.
 Excellentie, Woorzreslijckheit.

F.

Fabel, Vertelling / verbigtzel / kluugt.
 Fiat, Het geschied / 't is goet.
 Flatteeren, Pluimstrycken / vleien.
 Formeel, Ganschelijck / volslagen.
 Fraudeeren, Bezliegen / sluiken.
 Functie, Ampt / hebtning.
 Facit, Het maakt / haer komt uit.
 Fidecommis, Erfbeheeling / erfuetrouwing.
 Floreeren, Blazen / welbaarenbe zyn.
 Fortuin, Geluk / welvaart / iukstaat.
 Frequenteeren, Woorz-waarden / huzwoonen.
 Fondament, Grontslag / gront-vest.
 Failleeren, Ontbzeeken / missen / bankroet-gaan.

Finantie, Inkomsten / schat / tol.

Fournereen, Opzengen / leveren / verschaffen.

G.

Generaal, Gemeen / algemeen.

Glorie, Loof / roem / heerlijkheit.

Genereus, Eedelmoedig / grootmoedig.

Grammatica, Letter-konst / spraak-konst.

Geographie, Waerbeschrijving / aardskoot-kunde.

Gratie, Goedgunstigheid / genade / dankzegging.

Gereformeerd, Verbazend / verbeterd.

H.

Habyt, Kled / kleding.

Honorabel, Eerlijk / eerbaar.

Harmonie, Welkluiding / overeestemming.

Humeur, Dagt / eigen aart / zinnelijkheid.

Hazardeeren, Waagen / bezoeven.

Horribel, Schriklijk / gruwelijk.

Historie, Geschiedenis / verhaal / gebens-schijf.

Horisont, Gezicht-lijner / gezicht-ring.

I.

Illustre, Doorzigtig / vermaard.

Imaginatie, Inbeelting / verbeelding.

Incivil, Onburgerlijk / onbeleefd.

Item, Desgelijks / ingelijks / als mede.

Jaloers, Overzigtig / minnenydig.

Journaal, Dag-register / dag-boek.

Justitie, Geregt / rechtvaardigheid.

Immediaat, Onmiddellijk / eensklaps.

Inclinatie, Geneegenheit / neiging.

Importantie, Gewigtigheid / aangelegenheit.

Impossible, Onmogelijk / ondoenlijk.

Incluis, Ingesloten / inbegrepen.

Incommodeeren, Moete aanboen / lastig maken.

Impotent, Onmagtig / zielelijk.

Indifferent.

- Indifferent, Onverschijlig / zenerlei.
 Impressie, Afbuiging / inberijing.
 Indirect, Kromme weeg / aberegts.
 Improbeeren, Misavbheeren / afwijzen.
 Indispuost, Ongevestigd / ongezant.
 Infaam, Eerloos / verachtelyk.
 Informeeren, Kennis-nemen / onbetrozen.
 Injurie, Ongeelyk / onteering.
 Insolent, Onbetaamlyk / oorebelyk.
 Instructie, Onberuyng / beriching.
 Impertinent, Slozdig / ongerymb.

L.

- Lamenteeren, Jammeren / wee-klaagen.
 Legitime portie, Wettig deel.
 Liberaal, Mild / gulhertig / vrymoedig.
 Logeeren, Duisvesten / herbergen.
 Luxurieux, Geil / wellustig / weelbruyg / ritzig.
 Laudeeren, Looven / pryzen / verheffen.
 Liber, Los / vry / ongehoorden.
 Logica, Siebe-konst / betuyng-konst.
 Laxeeren, Loogen / lassen / openen.
 Legaat, Afgezant / erfmaaking / erfgift.

M.

- Maculatuur, Blad-papier / schuur-papier.
 Medaille, Pronk-penning / gedenk-penning.
 Millioen, Eienmaal hondert-duizent.
 Model, Voorbeeld / schets / ontwerp.
 Murmureeren, Mozen / mozen.
 Mysterie, Geheim / verborgenheit.
 Magneet, Nooht-ster / zeysteen.
 Medicament, Genees-kracht / genees-kruid.
 Minister, Bediend / beuaar.
 Modereeren, Bemiddelen / matigen.
 Magnificq, Verlyk / hoogstaartig / grettsch.

- Mediteeren, Betragten / overweegen / liebesken.
 Mirakel, Wonderwerk / wonderbaar.
 Modest, Zedig / stemmig / ingetogen.
 Mainteneeren, Handhaaven / beschermen.
 Melancolyk, Zwaarmoedig / treurig.
 Miserabel, Elenig / beertijk / jammerlijk.
 Molesteeeren, Overlasten / moeilijk-ballen.
 Manufactuuren, Handwerkselen.
 Melodie, Zoet geluid / zang-geluid.
 Manquement, Ontzoeeking.
 Memorabel, Gedenkwaardig.
 Manuscript, Handschryft.
 Maxime, Grootregel / gewoonte.
 Menageeren, Huishouden / zuinig zyn.
 Meriteeren, Verdienen / waardig-maaken.
 Memoriaal, Handboek / klabbboek.

N.

- Navigatie, Schipvaart / zee-vaart.
 Negotie, Handeling / koop-handel.
 Nobel, Fraag / edel / bzaaf.
 Nymph, Maagt / halbe-godin.
 Neutraal, Onzijdig / geenerlei.
 Nominatie, Noeming / opstel.
 Nota bene, Merk wel / let wel.
 Notabel, Merktijk / aanzienlijk.
 Notitie, Aanteekening / handschryf.

O.

- Objectie, Tegenwerping / boozwerping.
 Occasie, Gelegenheid / boozval.
 Odieus, Haateijk / versoeteljk.
 Offenseeren, Verougelijken / leed-boen.
 Ombragie, Schabuwie / onslag.
 Operatie, Werking / uitwerking.
 Ordinaris, Gewoontijk / gemeentijk.

Ostagiërs, Gyselaars / verpandelingen.
 Obligatie, Schuldschijf / handschijf / verliintnis.
 Octroi, Verleening / gunstschijf / vergunning.
 Offereeren, Aanbieden / toebieden.
 Opinie, Waan / meening / inbeelding.
 Ordonneeren, Instellen / schikken / bevelen.
 Observereen, Waarneemen / aanmerken.
 Oppositie, Tegenstelling / wederstaand.

P.

Paiement, Betaaling / bezoldiging.
 Pecceeren, Zondigen / misdaren.
 Philosophheeren, Wysgeeren / wysheids-zaken.
 Piquant, Sterkbelig / spitsvinnig / scherp.
 Plaaisier, Bezolijshheit / vermaak / lust.
 Pœnitentie, Leedwezen / hoetbaarlijshheit.
 Politiek, Burgerlijk / staatkunde.
 Practyk, Betwerking / uitwerking / list.
 Publiceeren, Afkondigen / aflezen.
 Parlemeuteeren, Van overneeming spreken.
 Pedanterie, Kinderwerk / vermaantlijshheit.
 Physica, Natuurlunde / natuurwet.
 Piqueseren, Steggen / dwarsboommen.
 Planeet, Dwaal-ster / zweef-ster.
 Politie, Burger-stand / burgerlijkke regering.
 Practiceeren, In 't werk stellen / uitmerken.
 Publiek, Openbaar / getween.
 Parabel, Gelykenis / zinnebeeld.
 Pedestal, de voet van eene zuil of pilaar.
 Pyramide, Haal / grafhaal.
 Plenopotentiaris, Gevolmagtigde.
 Precessieur, Doozganger / voozsaat.
 Purgeeren, Zuiveren / loozen / reinigen.
 Particulier, Bynzonder.
 Patent, Openlijshheit / plakkaart / bevel.
 Pelgrim, Bedevaart-reizer / sluifenaar.

52 Opregt onderwys,
Positie, Stelling / stand.
Predestinatie, Voorbeschikking.

Q.

Qualiteit, aanzien / hoedanigheid / staat.
Questie, Geschil / vraagstuk.
Quidam, Kwant / vent / halve geb.
Quantiteit, Hoeveelheid / grootheid.
Quitantie, Kwytbrief / ontlastschrift.
Quiteeren, Kwytten / verlaten / ontslaan.

R.

Raar, Zelfen / zelfzaam / ongemeen.
Recept, Ontfanging / inneemsel.
Rigoreus, Streng / straf.
Roieeren, Wiltoven / uitschappen.
Ruineeren, Vernielen / te gronde werpen.
Rabat, Afkorting / aflag.
Recommandeeren, Aanbevelen / aanwijzen.
Roiaal, Koninglijk / heerlijk.
Rumoer, Gerugt / getier.
Ralleeren, Gekken / sperten.
Recompens., Vergelding / belooning.
Ratificatie, Bekräftiging / goedkeuring.
Recreatie, Verlustiging / vermaak.
Redresseeren, Herstellen / herschikken.
Reductie, Verbzenging / herleiving.
Reeel, Daadlijk / zaaklijk.
Resectie, Verbuijing / weerflag / woefsel.
Refuseeren, Weigeren / afslaan.
Refuteeren, Weberleggen.
Register, Casel / klabwizer / inst.
Reglement, Schikking / richting.
Reguleeren, Schikken / voegen.
Reliquien, Overblijffels.
Remarqueeren, Aamerken.

Remedie, Hulpmiddel / herinniddeL.
 Remissie, Vergiffenis / vergeefing.
 Remonstreeren, Vertoonen / vertoonen.
 Rencontreeren, Ontmoeten / herjegenen.
 Renommé, Vermaachtheid.
 Renonceeren, Ontzegen / opzeggen.
 Renvoieeren, Verzenden / wederzenden.

S.

Sacrament, Poff-teeken / Bond-teeken.
 Scientie, Wetenschap / kunde.
 Secondeeren, Bystaan / onderhouden.
 Significatie, Beteekening / hebuiding.
 Societeit, Maatschap / genootschap.
 Spatie, Wylde / ruimte / ledige plaats.
 Stabileeren, Vaststellen / vasten.
 Subject, Onderwerp / grondzaak.
 Synode, Kerk-vergadering / Opper-kerkenraad.
 Salaris, Loon / betaaling / werkloon.
 Scrupuleus, Wagtig / schroomagtig.
 Secret, Geheim / verborgen.
 Simpel, Enkel / eenvoudig / flegt.
 Solemneel, Feestelyk / plegtiglyk.
 Spetie, Bedaante / fagt.
 Stature, Lysfgrootte / lysfgestakte.
 Subyt, Snel / schellyk / terftant.
 Salveeren, Bergen / veltig / behouden.
 Secte, Aanhang / gezindheid / gebedlyk.
 Simuleeren, Deinzen / bewimpelen.
 Solliciteeren, Benaarstigen / verzoeken.
 Specificceeren, Wiltzantieren / noemen.
 Studeeren, Benaarstigen / oefenen.
 Subsidie, Onderftant.
 Satisfactie, Volboening.
 Secuur, Zorgeloos / onbedommert / gerust.
 Sincer, Opzegt / eenvoudig.

54 Opregt onderwys
 Souvereyn, Opperhoofd / Opperste.
 Speculeeren, Bespiegelen / beschouwen.
 Studoor, Oefen-kamer / leer-kamer.
 Subsisteeren, Bestaan / standhouden.
 Sententie, Bonnis / zinspreuk / gebaelen.
 Singulier, Byzonder / byzonderlyk.
 Spolieeren, Berooven / plonderen.
 Substantie, Weezentheit / zelfstandigheit.
 Separeeren, Scheiden / afzonderen.
 Situatie, Stand / gelegenheit.
 Subtiel, Scharpzinig / schanber.
 Seriesus, Ernstig / gekuigtig.
 Succedeeren, Naaholgen / gelukken.
 Serviteur, Dienaar.
 Successeur, Opvolger / naazaat.
 Sexe, Geslagt / kunne.
 Sufficient, Genoegzaam.
 Suite, Staat / gevolg / sleep / stoet.
 Summa, Kort begryp / inhoud / te zamen.
 Superflu, Overbloedig / overtollig.
 Superstitie, Bygeloof / obergeloof / waangelooft.
 Suppliant, Smeekeling / verzoeker.
 Supponeeren, Onderstellen.
 Suspect, Veragt.

T.

Tardeeren, Vertoehen / verbeiden / zulketen.
 Temperen, Matigen / vermengen.
 Theologant, Godsgeleerde / schryftgeleerde.
 Timide, Bloede / uersagtig / beschwoomb.
 Tolereeren, Verzaagen / buiden.
 Tracteeren, Handelen / onthaalen / dienen.
 Tumult, Opzuer / verwaarring.
 Taxeeren, Schatten / waarheeren.
 Tenteeren, Verzoeken / bezoeken.
 Titul, Ofschryft / eernaam.

Traditie, **O**verlebering / opzagt.
 Turbeeren, **B**eroben / verwarren.
 Termyn, **B**epaaling / paalteeken.
 Theorie, **B**eschouwing / bespiegeling.
 Totaal, **G**heheel en al.
 Transformeeren, **V**erbozmen / veranderen.
 Testament, **U**iterste wil / erf=beschikking.
 Translateeren, **O**verzetten / overbzaagen.
 Testimonium, **G**etuygenis / getuighzief.
 Transporteeren, **O**verbzaagen / overleberen.
 Travailleeren, **A**rbeiden / knellen.

V.

Vacant, **L**ebig.
 Vacantie, **L**ebigheit / vier=tyt.
 Vehement, **H**edig / hestig.
 Volumen, **B**oekdeel / boektaub.
 Victualie, **B**oedzel / leefstogt.
 Valideeren, **G**elven / vergelven.
 Vexeeren, **K**wellen / ylsagen.
 Vigilant, **W**akker / blug.
 Voluntair, **B**yzwilliget / gewillige.
 Variabel, **V**eraubertijk / tuffelbaar.
 Visibel, **Z**igtbaar / zientijk.
 Vigileeren, **W**aaken / op zyn hoebe zyn.
 Visiteeren, **O**nberzoeken / naazien.
 Vitieus, **G**ebzekking / slozdig.
 Unie, **E**enigheit / vereenigen.
 Useeren, **G**ehzuiken / verslyten.
 Usurpateur, **B**ezit=neemer / geweldenaar.

Het Duitſche Getal.

I, ij, ſij, iv, v, vi, vij, viij, ix, X, xi, xij, xiiij, xiv, xv, xvi, xvij, xviiij, xix, XX; xxi, xxij, xxiiij, xxiv, xxv, xxvi, xxvij, xxviiij, xxix, XXX, xxxi, xxxij, xxxiiij, xxxiv, xxxv, xxxvi, xxxvij, xxxviiij, xxxix, XL, xli, xliij, xliij, xliii, xlv, xlv, xlvii, xlviiij, xlix, L, li, liij, liii, liv, lv, lvi, lvij, lviiij, lix, LX, lxi, lxij, lxiiij, lxiv, lxv, lxvi, lxvij, lxviiij, lxix, LXX, lxxi, lxxij, lxxiiij, lxxiv, lxxv, lxxvi, lxxvij, lxxviiij, lxxix, LXXX, lxxxii, lxxxiiij, lxxxiv, lxxxv, lxxxvi, lxxxvij, lxxxviiij, lxxxix, XC, xci, xcii, xciiij, xciv, xcvi, xcviij, xcviij, xcix, C. CC. CCC. CCC. D. M. XM. CM. CCM. CCCM. enz.

Het Cyffer Getal.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.
 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35.
 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46.
 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57.
 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68.
 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79.
 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90.
 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 200.
 300. 400. 500. 600. 700. 800. 900. 1000.
 2000. 3000. 4000. 5000. 10000. 100000.
 200000. 300000.

M. DCC. XCI.

Additie om de Scholieren te onderrichten.

123	6	265	976
456	20	432	523
789		789	472
101		542	698
1469		2528	

6976	7543	97654
2472	2798	58237
2347	5472	2476
6594	8910	5432
7682	759	765
26978	32815	164564

5432	8543	978537
6473	5472	237476
5432	6432	47693
9876	5497	54723
5432	8456	4732
7684	7273	543
9432	8764	23
49761	50437	1323727

Wilt gy b'Arithmetica wel perfect ontfaan /
 De Regel Pythagoras leer correct van buiten.

2	-	-	4
3	-	-	6
4	-	-	8
5	-	-	10
6	-	-	12
7	-	-	14
8	-	-	16
9	-	-	18
10	-	-	20
11	-	-	22
12	-	-	24

4	-	-	16
5	-	-	20
6	-	-	24
7	-	-	28
8	-	-	32
9	-	-	36
10	-	-	40
11	-	-	44
12	-	-	48

5	-	-	25
6	-	-	30
7	-	-	35
8	-	-	40
9	-	-	45
10	-	-	50
11	-	-	55
12	-	-	60

3	-	-	9
4	-	-	12
5	-	-	15
6	-	-	18
7	-	-	21
8	-	-	24
9	-	-	27
10	-	-	30
11	-	-	33
12	-	-	36

6	-	-	36
7	-	-	42
8	-	-	48
9	-	-	54
10	-	-	60
11	-	-	66
12	-	-	72

Leert deze Tafel persett en wel in uitt' zitt /
 Zoo wordt gg in de Reken-konst vast in't begin.

7	-	-	49
8	-	-	56
9	-	-	63
10	-	-	70
11	-	-	77
12	-	-	84

8	-	-	64
9	-	-	72
10	-	-	80
11	-	-	88
12	-	-	96

9	-	-	81
10	-	-	90
11	-	-	99
12	-	-	108

10	-	-	100
11	-	-	110
12	-	-	120

11	-	-	121
12	-	-	132

12	-	-	144

2	-	-	32
3	-	-	48
4	-	-	64
5	-	-	80
6	-	-	96
7	-	-	112
8	-	-	128
9	-	-	144
10	-	-	160
11	-	-	176
12	-	-	192

2	-	-	48
3	-	-	72
4	-	-	96
5	-	-	120
6	-	-	144
7	-	-	168
8	-	-	192
9	-	-	216
10	-	-	240
11	-	-	264
12	-	-	288

NIEUWE-JAARS WENSCH.

Eerinaarbe / nu dit Jaar begint /
 Kom ik met wat papier en inkt /
 Naar mijn geringheit / u begroeten /
 En wensch dat God u wilt' ontmoeten,
 Met bezede / lijfschap en genaad';
 Dat u nooit ongebal en schaad';
 En als nu uurglas is verlopen /
 Genieten magt dat my hier hoopen.

NIEUWE-JAARS GEDICHT.

WAarde Vader, lieve Moeder,
 Die ons zyt een schild en hoeder,
 In dit nieuw begonnen jaar
 Kom ik u met wenschen tegen:
 Dat den Hemel met zyn zegen
 U will' kroonen hier en naar!
 Mogt het naar myn wensch gelukken,
 Nimmer zou u leed hier drukken,
 Alle goed dat ons volmaakt,
 Will' hy die het waare leven
 Is, u uit zyn volheid geven!
 Iaa ik wensch dat gy 't hier smaakt.

PAASCH-BRIEF.

De wyl de Opstands-dag des Heeren
 Door ons nu weder word gevierd,
 Kom ik dit Schriftje u vereeren.
 Bezij eens hoe myn penne zwiert;
 *K hoop met ter tyd nog t'avanceeren;
 *K hoop hier maar een begin van't leeren;
 En wensch dat gy met Godes Zoon
 Genter naa't opstaan't Hemels Troon.

P A A S C H - D I C H T .

DE sterke slangenkop vertreker
 Is weer herrezen uit het graf /
 Versteelt het zielen-leven weder /
 In menschen haat booz zond' en straf.
 Ik wensch dat Jezus booz zyn leven
 U 't geestelyk leven meebreel' /
 Om u dan weer aan hem te geven /
 Getwillig / alth en geheel.
 Verschoont myn fouten in het schynen ;
 Dit wensch ik / die alth wil wyden.

 O P D E H E M E L V A A R T
 V A N C H R I S T U S

DE Heiland , naa zyn Hemelvaart ,
 Die zend zyn Geest weer nederwaart ,
 Om zyne schaapen te verligten
 In hun verstand en wif en leen ,
 Om hem hunn' herder naa te treden ,
 En anderen door hunn' deugd te stigten.
 Nu wensch ik dat die goede Geest
 U nedrig , heilig , onbevreesd .
 Dien Koning yverig naa doet stappen .
 Verschoon 't gebrek van dit geschrift ;
 Ik wensch dat gy 't niet keurig zift ,
 Licht zou myn schryf-lust dan verslappen .

P I N K S T E R - B R I E F .

E Erwaarde , nu wy 't heerlyk ~~is~~
 Van Pinkster als voorhenen waren
 Waar op de Heiland zynen Geest
 Kwaam zenden , en de hoofden cieren
 Van zyne uitverkoren Schaar ,

62 Opregt onderwijs

Kom ik op heden u begroeten,
En wensch hy u, als eertyds haar
Dien Geest, des heils ook doe ontmoeten
Dat die in u zyn' Tempel stigt,
En eeuwiglyk in u will' woonen,
En in de doodschaduw' u verligt'!
Hy will' met eeuwig heil u kroonen!
Bezie nu eens dit myn geschrift;
Maar wil gebreklykheid verschoonen;
Ik hoop haast beter u te toonen:
Ik schenk 't u tot een Pinkster-gift

K E R M I S - B R I E F.

Wat 't Kermis is / kom ik u groeten /
Mijn waarbe / en betoon u hiet
Aets van myn leering op 't papier;
'k hoop haast met heter u t' ontmoeten.
Mijn wester's les strekt my ten gezondheelt /
Waar naa ik met lust en pber leer:
Is dit wat slegt / het niet verzoedelt /
Maar my een kermis-boek bereer
'k zal onderwijl myn pligt betrachten;
Wilt in 't toekomst' heter waagten.

K E R S - B R I E F.

MEn houd nu de gedagtenis
En feest der heilige Geboorte
Des Heilands Jesus die de poorte
En weg der zaligheden is.

Wat gróote blydschap wat geneugt
Ontvong der Herderen gedagten!
Op 't veld, in 't donkerste der nagten,
Veranderde hun smert in vrestgd.

Emanuel, heil van myn ziel,
Wees welkom! naa u is myn wenschen,

van de Letter-konst

O Vrede-vorst! Treed toe gy menschen,
En met de Wyzen nederkniel,
'K wensch, waarde, dat dog in uw heil
Dit heil werd door Gods Geest geboren
En dat gy als zyn uitverkoren
Hier naa door hem verheerlykd werd.

K E R S - Z A N G.

DEn dag, ó vreugde van myn leven!
Dat God ons zynen Zoon kwam geven,
Wy nu weér vieren als voor heên:
Dies kom ik met dit dichtje treên,
Om aan u't geen ik leer te toonen.
Myn letterfeilen wilt verschoonen;
'K zal beter leeren met ter tyd,
En ondertusschen al myn vlyt
Geheel tot uwen dienst besteeden:
De Heil-vorst geeve u zynen vrede.

V E R J A A R - W E N S C H.

Zoude ik / u nu nog in 't leven
Zyt / geen zegen-wenschen geeven
Op dien dag als 't lieffelyk licht
U vooz de eerstemaal bestraalde /
En Gods goetheit op u haalde /
Alk voelde geene liebe-pligt:
't Mensch kan dat des Heeren zegen
U omringe en in zyn' wegen,
Dooz zyn Geest stiere; en vooz 't kwaad
Kamt / gy in 't einde van u jaaren /
Gy in 't zalig leven gaat.

E I N D E.

Tafel van 2^2 Multiplicatie

3² 9
6 9

4² 3 4
8 12 16

5² 3 4 5
10 15 20 25

6² 3 4 5 6
12 18 24 30 36

7² 3 4 5 6 7
14 21 28 35 42 49

8² 3 4 5 6 7 8
16 24 32 40 48 56 64

9² 3 4 5 6 7 8 9
18 27 36 45 54 63 72 81

10² 3 4 5 6 7 8 9 10
20 30 40 50 60 70 80 90 100

11² 3 4 5 6 7 8 9 10 11
22 33 44 55 66 77 88 99 110 121

12² 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
24 36 48 60 72 84 96 108 120 132 144

13² 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
26 39 52 65 78 91 104 117 130 143 156 169

14² 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
28 42 56 70 84 98 112 126 140 154 168 182 196

Imprimi potest.

M. A. SYBEN, L. C.

Vidit J. B. STUERS, L. C. R.

olicar

0

00

1

I.

12

44

2

6.1

3

2.19

R

Molendijk Jan. 2010

2.12

